

Vlaams
Parlement

stuk **1205** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 27 oktober 2011 (2011-2012)

Ontwerp van decreet

houdende instemming
met de stabilisatie- en associatieovereenkomst
tussen de Europese Gemeenschappen
en hun lidstaten, enerzijds,
en de republiek Servië, anderzijds,
en de slotakte, ondertekend in Luxemburg
op 29 april 2008

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
uitgebracht door de heer Marc Hendrickx

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Frank Creyelman.

Vaste leden:

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Johan Verstreken;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Marijke Dillen, de heer Christian Verougstraete;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jan Roegiers;
de heren Marc Hendrickx, Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Lode Ceysens, Carl Decaluwe, Ward Kennes, Veli Yüksel;
de heren Johan Deckmyn, Stefaan Sintobin;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Bart Tommelein;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Mia De Vits;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

1205 (2010-2011) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid.....	4
1.	Het stabilisatie- en associatieproces	4
2.	De stabilisatie- en associatieovereenkomst	4
3.	De Servische kandidatuur voor het EU-lidmaatschap	5
4.	Het Vlaamse beleid ten aanzien van Servië en het belang van de overeenkomst voor Vlaanderen	5
II.	Bespreking	6
1.	Vragen en bemerkingen van de heer Karim Van Overmeire.....	6
2.	Antwoorden van minister-president Kris Peeters.....	8
3.	Slotreplieken.....	8
III.	Stemmingen	9
1.	Artikelsgewijze stemming	9
2.	Stemming over het geheel	9
	Gebruikte afkortingen	10

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking vond op datum van dinsdag 18 oktober 2011 de bespreking en goedkeuring plaats van het ontwerp van instemmingsdecreet bij de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de republiek Servië anderzijds, en de slotakte, zoals ondertekend in Luxemburg op 29 april 2008.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, BUITENLANDS BELEID, LANDBOUW EN PLATTELANDS-BELEID

Minister-president *Kris Peeters* verklaart bij de aanvang van zijn uiteenzetting dat hij het in zijn toelichting achtereenvolgens zal hebben over het stabilisatie- en associatieproces in de Westelijke Balkan, het doel en de inhoud van de voorliggende stabilisatie- en associatieovereenkomst en de Servische kandidatuur voor het EU-lidmaatschap. Tot slot zal hij het ook nog hebben over de betrekkingen tussen Vlaanderen en Servië en over het belang van de overeenkomst voor Vlaanderen.

1. Het stabilisatie- en associatieproces

De vandaag voorliggende stabilisatie- en associatieovereenkomst die op 29 april 2008 in Luxemburg werd ondertekend tussen de Europese Unie en de republiek Servië, vindt zijn oorsprong in een stabilisatie- en associatieproces dat nu al een decennium geleden werd ingezet. Rond de millenniumwisseling groeide bij de Europese leiders de overtuiging dat door een nauwere associatie met de EU en een duidelijk vooruitzicht op EU-lidmaatschap de stabiliteit in de Westelijke Balkan kon worden gerealiseerd. Deze beleidsbenadering die bekendstaat als het stabilisatie- en associatieproces, omvat de ontwikkeling van bijzondere politieke en economische betrekkingen met de landen van de betrokken regio. Een en ander wordt ondersteund met aanzienlijke financiële hulp.

De minister-president preciseert daarbij dat dit stabilisatie- en associatieproces een lange-termijnbeleid is. Het ondersteunt duurzame hervormingen, maar is tegelijk ook een flexibel en dynamisch proces waarvan de ontwikkeling parallel loopt met de veranderingen in de regio, de Europese Unie en de wereld, en dat desgevallend ook kan inspelen op plotse-linge crises.

Het moge dan ook duidelijk zijn dat het stabilisatie- en associatieproces een blijvende inzet en vastberadenheid vergt, zowel vanwege de EU als vanwege de verschillende landen van de Westelijke Balkan, bij het treffen van de noodzakelijke voorbereidingen voor een volledige integratie van de betrokken landen in de Europese Unie.

Het stabilisatie- en associatieproces behelst ook meer dan een aantal losstaande bilaterale overeenkomsten tussen de EU en de landen van de Westelijke Balkan. Naast deze ‘individuele’ overeenkomsten is er daarenboven immers ook en vooral een bijzondere rol weggelegd voor regionale samenwerking als essentieel onderdeel van het ‘contract’ dat de EU aan elk land van de regio aanbiedt.

2. De stabilisatie- en associatieovereenkomst

Een stabilisatie- en associatieovereenkomst is een juridisch bindende internationale overeenkomst die grotendeels is gebaseerd op de zogenaamde Europa-overeenkomsten die de EU destijds sloot met de toenmalige kandidaat-lidstaten uit Centraal- en Oost-Europa en op de met dat uitbreidingsproces opgedane ervaringen. Het gaat dus wel degelijk om een ambitieuze en veeleisende overeenkomst, die stoelt op de grondbeginselen van de Europese Unie.

In een stabilisatie- en associatieovereenkomst wordt het contractuele kader gedefinieerd dat de betrekkingen tussen de EU en het betrokken land regelt tot aan de toetreding van

dat land tot de EU. De overeenkomst heeft meer bepaald betrekking op: (1) de versterking van de democratie en de rechtsstaat; (2) de politieke dialoog; (3) de regionale samenwerking; (4) de vier communautaire vrijheden, met de oprichting van een vrijhandelszone over een periode van maximaal tien jaar voor alle industriële producten en voor de meeste landbouw- en visserijproducten; (5) de harmonisatie van de wetgeving van het land in kwestie met het communautaire acquis; en (6) een ruimere samenwerking in alle domeinen van het Europese beleid.

Hoewel de stabilisatie- en associatieovereenkomsten voorzien in specifieke bepalingen voor elk land waarmee ze worden gesloten, is de basisdoelstelling voor de hele Westelijke Balkan wel degelijk dezelfde, namelijk een volledige associatie via de instelling van dezelfde basisvoorwaarden op het einde van een overgangsperiode.

In institutioneel opzicht omvatten de stabilisatie- en associatieovereenkomsten mechanismen, gaande van gespecialiseerde subcommissies tot politieke vergaderingen als de Stabilisatie- en Associatieraad, die de EU in staat stellen prioriteiten te bepalen en de toepassing ervan te bewaken.

De minister-president geeft daarna nog mee dat Macedonië en Kroatië in 2001 de eerste Balkanlanden waren waarmee de EU een stabilisatie- en associatieovereenkomst sloot. Deze beide overeenkomsten zijn reeds in werking getreden. Dat is ook het geval voor de overeenkomsten met Albanië en Montenegro. De overeenkomst met Bosnië en Herzegovina is nog niet in werking getreden. Die inwerkingtreding is echter nakend, nu alle EU-lidstaten en Bosnië en Herzegovina hun interne instemmingsprocedures hebben afgerond.

3. De Servische kandidatuur voor het EU-lidmaatschap

Servië is een potentiële kandidaat voor het EU-lidmaatschap. Het diende officieel zijn kandidatuur in op 22 december 2009.

In haar voortgangsrapport 2010 had de Europese Commissie onder meer opmerkingen over de langzame voorbereiding en uitvoering van de wetgeving, de strijd tegen corruptie en de georganiseerde misdaad en de economische ontwikkeling van Servië. De Servische regering nam daarop een actieplan aan om de aanbevelingen van de Europese Commissie uit te voeren. De EU-Raad, van zijn kant, riep Servië op om vorderingen te maken in de dialoog met Kosovo en volledig mee te werken met het Joegoslavië-tribunaal.

Op 12 oktober 2011 heeft de Europese Commissie Servië officieel voorgedragen als kandidaat-lidstaat van de EU. De Commissie erkent daarmee de vooruitgang die Servië heeft geboekt op het vlak van democratische hervormingen en beloont het land voor zijn medewerking bij de arrestatie en uitlevering van Ratko Mladic en Goran Hadzic, die van oorlogsmisdaden worden verdacht. Hun aanhouding en uitlevering aan het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag was een belangrijke eis van de EU om Servië op weg naar het lidmaatschap te zetten.

De uiteindelijke beslissing over de Servische kandidatuur en over de potentiële opening van toetredingsonderhandelingen ligt bij de Raad. Een gunstige evolutie van de Servisch-Kosovaarse betrekkingen zal daarbij een conditio sine qua non zijn. De recente escalatie van de etnische spanningen met Kosovo is dienaangaande alleszins geen goede zaak.

4. Het Vlaamse beleid ten aanzien van Servië en het belang van de overeenkomst voor Vlaanderen

Zoals reeds herhaaldelijk is gebleken naar aanleiding van vragen en besprekingen in deze commissie, is Vlaanderen al vele jaren actief in de Westelijke Balkan. Initiatieven ten aanzien van Servië zullen verder worden gekaderd binnen het multilaterale beleid van

de EU en via samenwerking met de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

De voorliggende stabilisatie- en associatieovereenkomst is niet alleen van belang voor de totstandbrenging en handhaving van stabiliteit in Europa maar voorziet ook in samenwerking op een groot aantal gebieden die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest behoren.

Afsluitend verzoekt de minister-president de commissieleden dan ook hun goedkeuring te willen hechten aan het voorliggende ontwerp van instemmingsdecreet.

II. BESPREKING

1. Vragen en bemerkingen van de heer Karim Van Overmeire

De heer *Karim Van Overmeire*, die het dossier van de Westelijke Balkan reeds langere tijd opvolgt, wenst toch enige opmerkingen en bedenkingen te formuleren bij het hier vandaag voorliggende dossier.

Het allerbelangrijkste bij deze SAO is wel dat het hier om een van de eerste stappen gaat in een lang proces dat finaal moet uitmonden in een volwaardig Servisch EU-lidmaatschap. Dienaangaande verklaart de spreker dat hij zich nog steeds volledig kan terugvinden in het in maart 2006 door de Europese Unie nogmaals bevestigde standpunt, luidens hetwelke de toekomst van de landen van de Westelijke Balkan wel degelijk binnen de Europese Unie ligt. Dat betekent echter niet dat men die landen tot de Unie moet toelaten voor ze daar echt klaar voor zijn, zoals dat in 2007 jammer genoeg wel is gebeurd met Roemenië en Bulgarije. Iets wat tot op heden overigens voor ernstige problemen zorgt. De aanpak waarbij er een duidelijk tracé wordt uitgestippeld, met verschillende opeenvolgende stappen, en volwaardig EU-lidmaatschap als eindstadium, is wel degelijk de juiste aanpak. Tussentijds worden de betrokken landen krachtig aangezet tot regionale samenwerking, stabiliteit, economische ontwikkeling en verzoening. Het moge duidelijk zijn dat deze processen niet enkel in het voordeel van de betrokken landen zijn, maar ook voordelig zijn voor de Europese Unie.

Het immanente belang van de hier voorliggende stabilisatie- en associatieovereenkomst vereist dat – wil men tenminste intern logisch consistent en coherent zijn – ratificatie ervan moet voorafgaan aan de aanvaarding van de officiële kandidatuurstelling van Servië, die normaliter gepland staat voor een Raad Algemene Zaken in december van dit jaar. Het ware derhalve alleszins aangewezen dat alle betrokken landen deze stabilisatie- en associatieovereenkomst voor dat tijdstip zouden hebben geratificeerd. Derhalve had de heer Van Overmeire van de minister-president graag een stand van zaken gekregen aangaande de ratificatie van dit akkoord. Zit Vlaanderen bij de kopgroep of hinkt het wat achterop?

Dat Servië onder het bewind van Slobodan Milosevic een destabiliserende factor was, staat buiten kijf. Het land raakte daardoor overigens ook in een totaal isolement. Na het verdwijnen van Milosevic drong de vraag hoe men het land nu verder moest benaderen zich in haar volle scherpheid aan de lidstaten van de Unie op. Hoewel er verschillende opties waren, diende er grofweg een keuze te worden gemaakt tussen twee grote benaderingen. Enerzijds was er de ‘Nederlandse’ benadering, die – mogelijks ten gevolge van de traumatische gebeurtenissen in Srebrenica – bijzonder streng en strikt was. En anderzijds was er de veel mildere benadering van een land als Spanje dat zich – overigens eveneens omwille van intern-politieke redenen – veeleer pro-Servisch opstelde.

Ook in Servië zelf was de situatie verre van eenduidig. Men mag daarbij niet onderschatten in welke mate Servië een gekwetste natie was. De feiten mogen dan onweerlegbaar aangeven dat Servië een destabiliserende factor was in de Balkan, toch hadden de

meeste Serviërs het gevoel dat hun ook wel een beetje onrecht werd aangedaan. Van een Groot-Servië is ondertussen geen sprake meer. Zelfs Kosovo, dat de Serviërs als een integraal deel van hun grondgebied beschouwen, zijn ze nu kwijt. Men moet al bijna honderd jaar terug gaan in de tijd om een Servië te vinden dat kleiner was dan het huidige land met die naam. Hoewel de spreker zich kan terugvinden in het zelfbeschikkingsrecht van de Kosovaren, begrijpt hij ook heel goed dat het aan de Serviërs maar moeilijk uit te leggen valt waarom de internationale gemeenschap de Bosnische Serviërs datzelfde recht ontzegt. Voor de Serviërs voelt het daardoor aan alsof men met twee maten en twee gewichten meet. De kwestie van de grenzen is dus belangrijk en moet heel zeker worden opgelost, maar mag volgens de heer Van Overmeire anderzijds ook niet worden overroepen. Hij verwijst dienaangaande naar kandidaat-EU-lid Turkije, dat zelfs een EU-lid als Cyprus niet erkent. Een en ander noopt zijns inziens derhalve tot enige mildheid ten aanzien van de Servische kandidatuur.

Verder wijst de heer Karim Van Overmeire er nog op dat helemaal aan het begin van de procedure, de onderhandelingen nog werden gevoerd met de Unie van Servië en Montenegro. Het ging daarbij om een federatie waar het op een bepaald moment niet langer mogelijk bleek nog een federale regering te vormen. De twee samenstellende bestanddelen zijn toen zo verstandig geweest uit elkaar te gaan, en vijf jaar later blijkt dat er stabiliteit is en goed nabuurschap. Gezien de aanhoudend problematische situatie in dit eigenste land, levert een en ander toch stof tot nadenken op.

Vervolgens stelt het lid vast dat de landen van de Westelijke Balkan voor Vlaanderen tot de geografische prioriteiten van het buitenlands beleid behoren. Zo staat het tenminste toch vermeld in de beleidsnota Buitenlands Beleid 2009-2014 (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-2010, nr. 195/1). Spijts dit relatief eenduidige uitgangspunt moesten in deze commissie nogal wat vragen worden gesteld vooraleer men er – al bij al nog tamelijk recent – achter kwam dat er slechts ongeveer 600.000 euro zou worden vrijgemaakt om vier proefprojecten (waaronder een in Servië) mee te financieren. Een en ander moest passen binnen het Regional Competitiveness Initiative van de OESO. Het genoemde bedrag valt al bij al vrij gering uit, vooral wanneer men het vergelijkt met de twaalf miljoen die onder toenmalig minister-president Luc Van den Brande beschikbaar waren voor het Vlaamse beleid ten aanzien van de landen van Centraal- en Oost-Europa. Verwijzend naar een vraag om uitleg uit de maand maart van dit jaar, stelt de heer Van Overmeire echter vast dat de minister-president toen uitdrukkelijk aangaf dat het niet de bedoeling was om zich ook in de toekomst te beperken tot die 600.000 euro. Derhalve had hij van de minister-president graag vernomen wat de actuele stand van zaken is aangaande de vier proefprojecten, of er desgevallend al uitzicht is op een verhoging van dat bedrag en wat diens antwoord is op de door de SARiV in zijn advies bij dit ontwerp van decreet geformuleerde kritiek luidens dewelke werken via RCI voor het Vlaamse werkveld maar weinig opportuniteiten biedt om relaties met die landen uit te bouwen op het terrein. Iets wat met de vroegere initiatieven die door Luc Van den Brande werden opgezet, blijkbaar wel mogelijk was. Al bij al staat de SARiV dus behoorlijk kritisch tegenover de louter economische weg die men met RCI is ingeslagen.

Verder had het lid ook graag vernomen hoe de intern-Belgische besluitvorming in dit concrete SAO-dossier is verlopen. Blijkens een antwoord op een vraag om uitleg die hier vandaag ook werd gesteld, komt de ICBB immers al een hele tijd niet meer bijeen. De vraag stelt zich dan hoe men een gemengd verdrag als dit behandelt. Geeft men dan gewoon het vertrouwen aan het federale niveau of houdt men op de een of andere manier toch nog vast aan het dictum dat het buitenlands beleid van de federatie ook het buitenlands beleid van de gefedereerde entiteiten moet zijn?

Afsluitend had het lid ook nog graag vernomen wat de minister-president denkt van het, in de context van de federale regeringsonderhandelingen, gelanceerde scenario luidens hetwelke gemengde verdragen in de toekomst enkel nog door de nieuw samengestelde Senaat zouden worden behandeld.

2. Antwoorden van minister-president Kris Peeters

In zijn antwoord gaat minister-president *Kris Peeters* vooreerst in op de vraag over de toekomstige werking en bevoegdheden van de nieuwe Senaat. Hij wijst er dienaangaande op dat heel deze problematiek – dus ook de kwestie van de behandeling van gemengde verdragen – is doorverwezen naar een werkgroep op federaal niveau. Met welke bevindingen deze werkgroep finaal naar voor zal komen, kan de minister-president evidentierwijze niet voorspellen.

Qua stand van zaken aangaande de ratificatie van de stabilisatie- en associatieovereenkomst met Servië kan minister-president Peeters meedelen dat voor wat België betreft de Duitstalige Gemeenschap reeds haar instemming heeft betuigd bij decreet van 27 april 2009 terwijl de federale ministerraad zijn goedkeuring heeft gehecht aan het voorontwerp van instemmingswet op 1 juni 2011. Qua internationale status van ratificatie geeft de minister-president mee dat Spanje de eerste EU-lidstaat was die (medio 2010) zijn ratificatie afrondde. Ondertussen hebben – inclusief Spanje – al negentien lidstaten hun ratificatie afgerond: Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Estland, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Luxemburg, Malta, Oostenrijk, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk en Zweden. In Servië zelf is de procedure eveneens afgerond. En het Europees Parlement heeft zijn goedkeuring gegeven op 19 januari 2011.

De minister-president komt dan tot het thema van de Vlaamse ondersteuning en het beleid ten aanzien van de landen van de Westelijke Balkan. Een thema dat in deze commissie reeds meermaals aan bod is gekomen. De verwijzing naar het feit dat vroegere Vlaamse buitenlandministers en/of ministers-presidenten daar heel wat middelen aan hebben besteed is inderdaad correct en terecht. Er zijn daar overigens ook goede resultaten mee behaald. Verder klopt het dat de Vlaamse Regering op 17 december 2010 haar goedkeuring heeft gehecht aan een subsidie ten belope van 600.000 euro voor het Regional Competitiveness Initiative van de OESO. Een piste die overigens reeds werd aangekondigd in de beleidsnota van de minister-president. Naar aanleiding van een eerdere bespreking, waarin ook reeds de bemerking werd geformuleerd dat dit bedrag wat mager uitviel in vergelijking met de sommen die men daar vroeger aan besteedde, heeft de minister-president de intentie geformuleerd om – in de mate dat er budgettaire ruimte vrijkomt en in het licht van de vele noden die er zijn op de meest uiteenlopende domeinen – na te gaan of dat bedrag op termijn al dan niet kan worden opgetrokken. Hij bevestigt bij deze dat eerdere engagement en drukt de hoop uit dat er hiervoor naar de toekomst toe inderdaad budgettaire ruimte zal vrijkomen.

Voor wat de SARiV-kritiek betreft, verwijst de minister-president opnieuw naar zijn beleidsnota waarin heel duidelijk wordt gesteld dat Vlaanderen zich op dit beleidsdomein maximaal wil aligneren op het nabuurschapsbeleid van de Europese Unie en tevens – waar nuttig en mogelijk – aansluiting wil zoeken bij programma's van internationale organisaties. Met de al bij al kleinere budgetten die Vlaanderen ter beschikking heeft, kan samenwerking op die manier veel effectiever verlopen. Men verkrijgt zo immers een multiplicatoreffect.

Afsluitend verklaart de minister-president nogmaals nadrukkelijk dat hij zijn engagementen maximaal wil nakomen, mits er voldoende budgettaire ruimte is voor een en ander. Tevens gaat hij ervan uit dat de Westelijke Balkan allicht de aandacht van de leden van deze commissie zal blijven wegdragen. Ongetwijfeld wordt nog teruggekomen op de hier aangehaalde kwesties.

3. Slotreplieken

De heer *Karim Van Overmeire* blijft bij zijn bedenking dat de 600.000 euro die Vlaanderen momenteel voor de Westelijke Balkan uittrekt, relatief gezien, een tamelijk mager bedrag

is. Daarenboven is de inzet van dat geld via RCI – luidens de SARiV – niet optimaal voor het Vlaamse middenveld, dat langs die weg immers niet of nauwelijks contacten kan hebben op het terrein. Uit het antwoord van de minister-president meent hij te hebben begrepen dat deze desondanks vasthoudt aan het genoemde bedrag en aan de inzet ervan via het RCI.

Minister-president *Kris Peeters* antwoordt daarop bevestigend.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van 8 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van 8 stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de republiek Servië, anderzijds, en de slotakte, ondertekend in Luxemburg op 29 april 2008, ten slotte eveneens aangenomen bij unanimité van 8 stemmen.

Frank CREYELMAN,
voorzitter

Marc HENDRICKX,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

EU	Europese Unie
ICBB	Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
RCI	Regional Competitiveness Initiative
SAO	stabilisatie- en associatieovereenkomst
SARiV	Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen